

'Couperus toont hoe bijzonder het is te kunnen zijn wie je bent'

Abke Haring is 'Elly, de echtgenote van Lot' in *De dingen die voorbijaan*, het tweede luik in Ivo van Hove's Couperustrilogie.

Vorig seizoen focuste van Hove in *De stille kracht* op de botsing tussen de oosterse en westerse cultuur.

In het tweede luik bewerkt hij Couperus' psychologische familieroman *Van oude mensen, de dingen die voorbij gaan* tot een voorstelling met maar liefst vijftien acteurs op de scène die samen de familie Dercks vertolken.

U geeft, samen met Aus Greidanus Jr., gestalte aan de spilfiguren: de jongste familietelgen, Elly en Lot.

ABKE HARING: Elly tracht zich te ontworstelen aan de familieschandalen, Lot berust in de ellende. Aan de oorsprong van alle miserie liggen oma Ottilie, gespeeld door Frieda Pittoors, en haar minnaar Emile Takma, vertolkt door Gijs Scholten van Aschat. Die twee vermoordden de echtgenoot van Ottilie én hebben samen een kind, de moeder van Lot.

Lot ligt op het einde van het verhaal ziek in bed, 'met dat geknaag aan mijn hart'. Hij durfde zijn leven niet te leven, hij onderging het. Hij verdrong zijn homoseksualiteit en trouwde met Elly. Toen de twee ontdekten dat ze neef en nicht zijn – Elly's grootvader is Emile Takma – liet ook dat hem koud. Dat grootmoeder Ottilie samen met Emile haar man doodde, incasseerde hij evengoed zonder veel emotie. En als Elly hem verlaat om 'naar den oorlog' te trekken en oorlogsverpleegster te worden, is hij verdrietig, wordt ziek maar onderneemt niets. Hij bedenkt enkel dat hij in een tijd leeft waarin zijn waarden niet gelden.

Hoe wordt zulk een complex familiedrama uit 1906 boeiend theater?

HARING: Het thema – niet kunnen zijn wie je bent – is tijdloos. Ook vandaag zijn er mensen die niet open kunnen zijn tegen hun familie. Omdat er strakke familieregels heersen of omdat ze opgroeien in een strenge geloofsgemeenschap, bijvoorbeeld. En Couperus is ook een ouderwets goede verteller.

In Nederland werd de roman vooral bekend door de televisiereeks uit 1975. Dat was een heus

ABKE HARING: 'Couperus is ook een ouderwets goede verteller.'

kostuumdrama. Wat maakt Ivo van Hove ervan?

HARING: IVO regisseert opvallend intuïtief en eerlijk. Als hij twijfelt, zegt hij dat gewoon. Jan Versweyveld bouwde een strak, vrij sober decor dat ook gebruikt wordt als 'videomuur'. Zo strak het decor is, zo tijdloos zijn de kostuums. Het wordt geen kostuumdrama, maar we gaan ook niet in doordeweekse kleren gekleed. We dragen een soort universele klederdracht. En Koen Augustijnen tekent voor een korte choreografie. Het maakt *De dingen die voorbijaan* ook tot een grootse voorstelling die toont hoe de tijdgeest van toen – aan de vooravond van WO I – opmerkelijke gelijkenissen vertoont met onze tijdgeest.

Wat ook voorbijaan in 2017, is uw loopbaan bij Toneelhuis.

HARING: Ik ben benieuwd wat de toekomst brengt. Ik speel binnenkort mijn solo *Unisono* in New York, en ik schrijf aan wat mijn laatste creatie bij Toneelhuis wordt. De wereld waarin we leven, met gewapende soldaten die op hetzelfde trottoir lopen waar ik met mijn zoontje wandel, zet me wel aan het denken. Hoeveel mazzel had mijn generatie! En wat gaan onze kinderen beleven? Wat als de wereld zo brandt dat 'naar den oorlog trekken', zoals Elly, noodzakelijker wordt dan theater maken?

Els Van Steenberghe

'De tijdgeest aan de vooravond van WO I toont opmerkelijke gelijkenissen met de tijdgeest nu.'

De dingen die voorbijaan (een coproductie van Toneelhuis en Toneelgroep Amsterdam) gaat op 16 september in première in Gladbeck en is er te zien tot 24 september. Vanaf 19 oktober is de voorstelling te zien in Toneelhuis. www.tga.nl, www.toneelhuis.be, www.ruhrtriennale.de